

такі ж проблеми, як у героя казки. За допомогою казкових образів, їх дій, дитина може знайти вихід з різних складних ситуацій, побачити шляхи розв'язання конфліктів, засвоїти моральні норми й цінності, розрізняти добро й зло. За допомогою казкотерапії можна працювати з агресивними, невпевненими, сором'язливими, тривожними дітьми, з проблемами сорому, провини, брехні, а також розвивати пізнавальну, моральну та етичну сфери дітей, покращувати емоційний комфорт дітей.

Враховуючи особливості дошкільного віку, необхідно створювати умови для формування гармонійної особистості, а отже позбавляти від стресових ситуацій та негативних переживань.

Список використаних джерел

1. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. *Путь к волшебству*. Санкт-Петербург : Златоуст, 1998. 349 с.
2. Наговицин А. Е., Пономарева В. И. *Типология сказки*. Москва : Генезис, 2017. 336 с.
3. Ткач Р. М. *Сказкотерапия детских проблем*. Санкт-Петербург : Речь, Москва: Сфера, 2008. 118 с.
4. Черняева С. А. *Психотерапевтические сказки и игры*. Санкт-Петербург : Речь, 2002. 168 с.

УДК 373.2.064.1:008

Петрова О.В.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
Науковий керівник – к.п.н., доц. Карапузова І.В.*

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ

У статті особливості формування педагогічної культури батьків дітей дошкільного віку, описано її компоненти та сучасні форми роботи з батьками в ЗДО.

***Ключові слова:** педагогічна культура, заклад дошкільної освіти, батьки, дошкільник, форми роботи з батьками.*

На сучасному етапі розвитку українського суспільства особлива увага приділяється сім'ї у повноцінному вихованні дітей. Попередити значну кількість педагогічних помилок батьків або пом'якшити їх вплив на особистість дитини допоможе вчасна цілеспрямована підготовка молоді до сімейного життя та до батьківства, формування її педагогічної культури. Педагогічна підготовленість батьків до виховання характеризується певним рівнем (основним мінімумом) знань з психології, педагогіки, фізіології, гігієни, вміннями та навичками, набутими в процесі виховання дітей та догляду за ними. Педагогічна культура батьків – компонент загальної культури, який

акумулює в собі накопичений попередніми поколіннями досвід виховання дітей у сім'ї. Під педагогічною культурою батьків ми розуміємо їх достатню підготовленість до виховання дітей дошкільного віку в умовах сім'ї, вміння застосовувати якості вихователя у процесі сімейної життєдіяльності [1, с. 37].

На особливу роль педагогічної культури батьків у родинному вихованні дітей звертали увагу С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Т. Алексеєнко, І. Гребенніков, О. Зверєва, М. Махлін, В. Костів, В. Титаренко. Педагогічна культура батьків реалізується у всіх видах виховної діяльності, сприяє формуванню різнобічних стосунків і спілкуванню, забезпечує самопізнання, саморозвиток, самовиховання, самовдосконалення шляхом засвоєння набутого людством досвіду. Виявляється вона в розумінні та усвідомленні батьками своєї відповідальності за виховання дітей, у ставленні до них, в оцінюванні їхньої поведінки, у реальній діяльності та спілкуванні з ними, а також у здійсненні продуктивних зв'язків з іншими виховними інститутами (закладами дошкільної освіти, школою, позашкільними закладами).

Педагогічна культура батьків є складною та динамічною системою і містить наступні компоненти: педагогічні знання – уявлення батьків про вікову динаміку розвитку дитини, самоцінність періоду дошкільного дитинства, про основні завдання виховання, вони виявляються у ставленні до дитини, в оцінюванні її поведінки, реальній діяльності та спілкуванні з нею; педагогічна і психологічна компетентність – здатність зрозуміти потреби дітей, раціонально спрямувати зусилля і засоби на уміння бачити перспективи розвитку дитини; педагогічна рефлексія – вміння батьків аналізувати, критично оцінювати власну виховну діяльність, знаходити причини своїх педагогічних помилок; педагогічна емпатія – співпереживання, адекватна реакція на вчинки й почуття дітей [2, с. 83].

Аналізуючи праці видатних педагогів можна виділити основні параметри педагогічної культури батьків: моральна культура, культура мислення, комунікативна культура, дидактична культура, культура праці, фізична культура, естетична культура та екологічна культура. Моральна культура включає вимогу батьків до себе, їх самокритичність, дотримання моральних норм. Культура мислення передбачає наявність: проблемного мислення – вміння прогнозувати можливості виникнення труднощів виховання і намічати шляхи їх усунення; системного мислення – вміння бачити проблему з різних боків; оперативності мислення – здатності швидко реагувати на зміну обставин. Комунікативна культура виявляється в здатності привертати до себе увагу дитини, будувати з нею довірливі стосунки, в доброзичливості в спілкуванні з іншими, вмінні керувати собою. В основі дидактичної культури лежить вміння оптимально організувати навчальний і виховний процес, забезпечити необхідну

мотивацію, володіння сучасними формами і методами виховання. Культура праці виявляється в звичці доводити розпочату справу до кінця, у турботі про якісні і кількісні результати праці, в умінні ефективно і продуктивно працювати. Естетична культура забезпечується наявністю естетичного смаку, дотриманням етики спілкування, естетичним оформленням зовнішності і побуту. Екологічна культура виявляється у здатності людини правильно поводити себе в навколишньому середовищі, дотримуватись особистої гігієни. Фізична культура пов'язана зі здоровим способом життя сім'ї. [2, с. 87].

Одна з особливостей формування педагогічної культури батьків на сучасному етапі полягає у відході від традиційних форм організаційної роботи, у перебудові структур відповідно до вимог високої оперативності вирішення питань у єдиній системі безперервної освіти.

До найбільш ефективних форм роботи з батьками варто віднести «День відкритих дверей», який дає можливість познайомити батьків з дошкільною установою, її традиціями, правилами, особливостями освітньої роботи, зацікавити нею й залучити до участі. Проводиться у вигляді екскурсії по ЗДО з відвідуванням групи, де виховуються діти батьків, що прийшли. Можна показати фрагмент роботи з дітьми. Після екскурсії й перегляду вихователь або методист розмовляють із батьками, з'ясовують їхні враження, відповідають на запитання. Бесіди проводяться як індивідуальні, так і групові. В будь-якому випадку чітко визначається їх мета: що необхідно з'ясувати, чим можна допомогти. Педагог повинен уміти не тільки говорити, але й слухати батьків, виражати свою зацікавленість, доброзичливість [6, с. 42].

Консультації проводяться індивідуально або для підгрупи батьків. На групові консультації можна запрошувати батьків різних груп, що мають однакові проблеми або, навпаки, успіхи у вихованні (примхливі діти; діти з яскраво вираженими здібностями). Цілями консультації є засвоєння батьками певних знань, умінь; допомога їм у розв'язанні проблемних запитань. Форми проведення консультацій різні (кваліфіковане повідомлення фахівця з наступним обговоренням; обговорення статті, заздалегідь прочитаної всіма запрошеними на консультацію; практичне заняття, наприклад, на тему «Як вчити з дітьми вірш» [3, с. 6].

Батьки мають потребу в набутті практичних навичок виховання дітей, тому доцільно запрошувати їх на семінари-практикуми, які дають можливість розповісти про способи й прийоми навчання й показати їх: як читати книгу, розглядати ілюстрації, розмовляти про прочитане, як готувати руку дитини до письма, як вправляти артикуляційний апарат тощо.

Однією з сучасних форм роботи по формуванню педагогічної культури батьків, на нашу думку, є батьківські конференції. Основна

мета конференції – обмін досвідом сімейного виховання. Батьки заздалегідь готують повідомлення, педагог при необхідності надає допомогу у виборі теми, оформленні виступу. На конференції може виступити фахівець, його виступ дається «для запалу», щоб викликати обговорення, а якщо вийде, то й дискусію. Конференція може проходити в рамках однієї дошкільної установи, але практикуються й конференції міських, районного масштабу. Важливо визначити актуальну тему конференції («Турбота про здоров'я дітей», «Залучення дітей до національної культури», «Роль родини у вихованні дитини»). До конференції готується виставка дитячих робіт, педагогічної літератури, матеріалів, що відображають роботу дошкільних установ. Завершити конференцію можна спільним концертом дітей, співробітників дошкільної установи, членів родин. Зараз, у зв'язку з перебудовою системи дошкільного виховання, вихователі та керівники ЗДО шукають нові, нетрадиційні форми роботи з батьками, засновані на співробітництві й взаємодії. До них належать сімейні клуби, які на відміну від батьківських зборів, в основі яких повчальна форма спілкування, клуб будує відносини з родиною на принципах добровільності, особистої зацікавленості. У такому клубі людей поєднує загальна проблема й спільні пошуки оптимальних форм допомоги дитині. Тематика зустрічей може формулюватися батьками. Одним з прийомів у роботі з батьками є бібліотека спеціальної літератури із проблем виховання, навчання й розвитку дітей. Педагоги стежать за своєчасним обміном, підбором необхідних книг, складають анотації новинок [5, с. 208].

З огляду на зайнятість батьків, використовуються й такі нетрадиційні форми спілкування з родиною, як «Батьківська пошта» і «Телефон довіри». Будь-який член родини має можливість у короткій записці висловити сумніви із приводу методів виховання дитини, звернутися за допомогою до конкретного фахівця (наприклад, до психолога). Телефон довіри допомагає батькам анонімно з'ясувати будь-які значимі для них проблеми, попередити педагогів про помічені негативні прояви дітей. Нетрадиційною формою взаємодії з родиною є й бібліотека ігор. Оскільки ігри вимагають участі дорослого, це змушує батьків спілкуватися з дитиною. Якщо традиція спільних домашніх ігор прищеплюється, у бібліотеці з'являються нові ігри, придумані дорослими разом з дітьми [4, с. 8].

Оскільки сімейна життєдіяльність як і педагогічна культура батьків інтегровані, це передбачає різнопланові шляхи цілеспрямованої підготовки до батьківства та формування самої якості (тобто педагогічної культури) через реалізацію в єдиному комплексі дидактичних умов опосередкованого і прямого впливу на цей процес. Дидактико-методичні контури системи необхідно зумовлювати в часових і просторових параметрах, спираючись на

вік батьків та їх дітей. Це забезпечить самореалізацію батьків і їх самовдосконалення шляхом зацікавленого сприймання необхідних їм знань, набуття навичок і можливість апробації набутого досвіду у власній сім'ї.

Окреслені методологічні аспекти формування педагогічної культури батьків є основою педагогічної системи роботи педагогічного колективу ЗДО з батьками, реалізація якої є перспективою подальших досліджень

Список використаних джерел

1. Алексєєнко Т.Ф. *Готовність батька до виховання дитини. Педагогіка і психологія.* 2002. № 4. С. 37
2. Белоногова Г. *Педагогические знания – родителям. Дошкольное воспитание.* 2008. № 1. С. 82 - 92.
3. Березняк Є. *Співпраця керівників дошкільних закладів з батьками та громадськістю. Освіта України.* 2003. 20 грудня. С. 6.
4. Анненко В. *Дитячий садок + батьки. Дитячий садок.* 2004. № 11. С. 8.
5. Струмилин С. Г. *Нетрадиционные формы работы с родителями ДОУ. Дошкольная педагогика.* 2013. №7. С. 208.
6. Федорович Л.О. *Сім'я та дитячий садок: взаємодія у вихованні особистості. Імідж сучасного педагога.* 2003. №7. С.42-43.
7. Хомишак О. *Формування педагогічної культури батьків в умовах ДНЗ. Молодь і ринок.* №2. 2017. С. 32-33.

УДК 373.2.015.31:792

Пилипенко Н. В.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник - к.п.н., доц. Манжелій Н. М.*

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ ЛЯЛЬКОВОГО ТЕАТРУ

У статті розглянуто проблему формування творчої особистості дошкільника засобами лялькового театру. Наголошено на його ролі у всебічному розвитку дітей дошкільного віку.

Постановка проблеми. У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що метою діяльності закладу дошкільної освіти є забезпечення гармонійного розвитку кожної дитини, створення сприятливих умов для її особистісного становлення та творчої самореалізації. Театралізована діяльність є ефективним засобом педагогічного впливу на розвиток особистості дошкільника. Водночас, вона виступає як специфічний вид дитячої активності і один із найулюбленіших видів творчості [2].

Залучення до театру дітей дошкільного віку відбувається, у більшості випадків, завдяки ляльковим виставам. Враховується